

УДК 621.326

М. І. Яворська канд. техн. наук, доц., Т. Заблоцький, В. Макух
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОЦІНКИ ВІДХИЛЕНЬ ПОВЕРХНІ ПАРАБОЛІЧНОЇ АНТЕНИ ВІД ЗАДАНОЇ ФОРМИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДИСТАНЦІЙНИХ ВИМІРЮВАНЬ

M. I. Yavorska PhD, Ass.-Prof., T. Zablocky, V. Makuch
**ESTIMATIONS OF THE PARABOLIC ANTENNA SURFACE DEVIATIONS
FROM A GIVEN SHAPE BY THE RESULTS OF REMOTE MEASUREMENTS**

Для прискорення швидкості складання параболічних антен великих габаритів і періодичної їх перевірки на відхилення поверхні рефлектора від розрахункової через вплив технологічних, метеорологічних та експлуатаційних чинників важливо оптимізувати процедуру контролю відбиваючої поверхні в польових умовах.

З цією метою пропонується забезпечити інформаційну систему дистанційного вимірювання просторових координат окрім вимірювального пристрою засобами для автоматичної обробки вимірюваних даних та наглядної візуалізації отриманих результатів з метою оперативного прийняття рішень. Зокрема для комплексної оцінки відбиваючих властивостей поверхні рефлектора необхідно окрім знаходження координат контрольованих позицій, визначених у довільній системі координат, обчислювати їх відхилення від розрахункової форми параболоїда із заданою фокусною відстанню.

Виходячи із запропонованої в [1] схеми перерахунку вимірюваних значень до відповідних їм в канонічній системі координат, пов'язаній із теоретичною поверхнею, відхилення досліджуваної поверхні рефлектора від заданої форми у конкретній точці знаходимо як довжину d відрізка перпендикуляра, опущеного на еталонну поверхню з цієї точки.

Оскільки рівняння еталонної поверхні параболоїда можна подати як

$$x^2 + y^2 = 2pz, \quad (1)$$

де p – фокусна відстань,
то

$$d = \sqrt{(S_x - S_{x0})^2 + (S_y - S_{y0})^2 + (S_z - S_{z0})^2}, \quad (2)$$

де (S_x, S_y, S_z) виміряні координати в канонічній системі координат, (S_{x0}, S_{y0}, S_{z0}) – координати позиції на еталонній поверхні, що відповідає (S_x, S_y, S_z) .

Значення (S_{x0}, S_{y0}, S_{z0}) знаходимо з умови мінімуму виразу (2):

$$\frac{\partial d}{\partial S_{x0}} = \frac{\partial d}{\partial S_{y0}} = 0,$$

або, з врахуванням співвідношення (1):

$$S_{x0}^3 + S_{x0}S_{y0}^2 + 2p(p - S_z)S_{x0} = 2pS_x \quad (3)$$

$$S_{y0}^3 + S_{x0}^2S_{y0} + 2p(p - S_z)S_{y0} = 2pS_y$$

За розв'язками (3) знаходимо значення S_{x0}, S_{y0}, S_{z0} , а з (2) відхилення d дистанційно вимірюваної позиції на робочій поверхні від еталону. Виміряні значення

просторових координат контрольованих позицій та обчислені відхилення від еталону для $p = 2.2\text{м}$ приведені в Табл.1.

Табл.1 Координати дистанційно вимірюваних позицій робочої поверхні, відповідних їм точок на еталонній поверхні в канонічній системі координат та обчислені відхилення

Координати дистанційно вимірюваних позицій робочої поверхні, в канонічній системі координат (S_x, S_y, S_z)	Координати відповідних їм точок на еталонній поверхні (S_{x0}, S_{y0}, S_{z0})	Відхилення d
0.3905 , 0.6043 , 0.3655	0.3519 , 0.5445 , 0.4203	0.0898
0.2828 , 0.5955 , 0.4167	0.2791 , 0.5877, 0.4233	0.0109
0.0750 , 0.8975 , 0.4641	0.0625, 0.7483, 0.5638	0.1799
-0.1728, 0.7133 , 0.4969	-0.1682, 0.6944 , 0.5105	0.0237
-0.4093 , 0.7445, 0.4880	-0.3596, 0.6541, 0.5571	0.1243
-0.6908, 0.5444, 0.4750	-0.5887, 0.4639, 0.5617	0.1563
-0.8491, 0.4154, 0.5973	-0.7371, 0.3606 , 0.6733	0.1460
-0.9826 , 0.1239 , 0.7053	-0.8704, 0.5877, 0.7697	0.1301
-0.9096 , -0.3526, 0.6406	-0.7894, -0.3060, 0.7167	0.1497
-0.8786 , -0.5152, 0.7698	-0.7855, -0.4606, 0.8291	0.1232
-0.6705, -0.7936 , 0.8579	-0.6137, -0.7263, 0.9042	0.0995
-0.2662, -1.1281, 0.8999	-0.2278, -0.9655, 0.9841	0.1871
-0.0283 , -1.0515, 0.9172	-0.0263, -0.9770, 0.9553	0.0837
0.4443, -1.1669, 0.8974	0.3588, -0.9423, 1.0166	0.2683
0.7682, -0.9613, 0.9520	0.6403, -0.8012 , 1.0519	0.2280
1.1276 , -0.6146, 1.1239	0.9651, -0.5260, 1.2081	0.2034
1.3175 , -0.3303, 1.1669	1.0930 , -0.2740, 1.2696	0.2532
1.5326, 0.0994, 1.2335	1.1747, 0.0762, 1.3858	0.3897

Література

1. І. Зелінський, М. Яворська Алгоритм обробки даних в системі дистанційного вимірювання просторових координат XIX наукова конференція ТНТУ імені Івана Пулюя 17-18 травня 2016.